

Міністерство освіти і науки України

**Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»**

**Навчально-науковий інститут фінансів, економіки,
управління та права
Кафедра фінансів, банківського бізнесу та оподаткування**

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА: ДЕРЖАВА, РЕГІОН, ПІДПРИЄМСТВО

**Матеріали ІХ Міжнародної
науково-практичної конференції**

15 травня 2025 р.

**Полтава
2025**

Association, 29(5), 818-835.

8. ENISA. ENISA Threat Landscape 2024. URL: <https://www.enisa.europa.eu/publications/enisa-threat-landscape-2024>

9. PECB. Benefits of ISO 27001 Certification. URL: <https://pecb.com/article/the-main-benefits-of-isoiec-27001-certification>

10. Onyshchenko, S., Yanko, A., Hlushko, A., Maslii, O. (2023). Economic cybersecurity of business in Ukraine: strategic directions and implementation mechanism. Economic and cyber security. Kharkiv: PC TECHNOLOGY CENTER, 30–58.

УДК 336.01

*Крекотень Ірина Михайлівна,
кандидат економічних наук, доцент
Токар Олександр Олександрович,
студент*

*Національний університет «Полтавська політехніка імені
Юрія Кондратюка»*

ФІНАНСОВА ГРАМОТНІСТЬ НАСЕЛЕННЯ ЯК МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Фінансова грамотність населення України, а саме обізнаність населення в економічній сфері, раціональне та правильне використання фінансової інформації, застосування фінансових знань, є одним із головних механізмів забезпечення економічної безпеки нашої держави. Національна економіка прямо залежить від рівня економічної обізнаності громадян, оскільки обізнаність допомагає зрозуміти ключові фінансові поняття і використовувати їх для ухвалення рішень про доходи, витрати і заощадження, для вибору відповідних фінансових інструментів, планування бюджету, нагромадження коштів на майбутні цілі.

Дослідження показують, що рівень фінансової грамотності в Україні залишається відносно низьким. За даними спільного дослідження USAID та НБУ (2021 р.), загальний індекс фінансової грамотності українців становив лише 12,3 бала з максимально можливих 21 (табл. 1).

Для порівняння, рекомендований мінімум ОЕСР – 14 балів. За віком найнижчий індекс мають наймолодші (18–19 років) – 10,1 бала – і люди старші 60 (11,6 бала).

Таблиця 1

Індекс фінансової грамотності: порівняння країн за компонентами

Компонент	Україна, 2021 р. (бал)	Україна, 2018 р. (бал)	Зміна, %	Середнє по країнах порівняння, 2020 р. (бал)	Середнє по країнах порівняння, 2016 р. (бал)	Зміна, %	Середнє по вибірці країни ОЕСР, 2020 р. (бал)	Середнє по вибірці країни ОЕСР, 2016 р. (бал)	Зміна, %
Знання (із 7)	4,3	4	7,5%	4,7	4,5	4,4%	4,7	4,7	0,0%
Поведінка (із 9)	5,5	5,2	5,8%	5,1	4,8	6,3%	5,4	5,2	3,8%
Ставлення (із 5)	2,5	2,4	4,2%	2,9	3	-3,3%	2,9	3,1	-6,5%
Загальний бал фінансової грамотності (із 21)	12,3	11,6	6,0%	12,7	12,4	2,4%	13	13	0,0%
Загальний індекс фінансової грамотності (у %)	58%	55%	5,5%	60%	59%	1,7%	62%	62%	0,0%

Джерело: створено авторами на основі [1].

Ще одним показником низького рівня фінансової грамотності в Україні стало дослідження Національного банку України, яке проводилось у квітні 2024 року, стосовно рівня знань та умінь учнів у сфері фінансової грамотності. В опитуванні взяли участь 97 шкіл з 19 областей України та міста Києва. Було опитано 3139 учнів віком 14 – 17 років.

У межах дослідження підліткам пропонувалося пройти 21 кейсове завдання. Вони склалися за прикладом Програми міжнародного оцінювання учнівства з фінансової грамотності.

Дослідження продемонструвало, що середній рівень правильних відповідей на кейсові завдання серед підлітків

становить 46,6%, що відповідає 3 балам за 12-бальною шкільною системою оцінювання. Такий результат свідчить про початковий рівень фінансової грамотності українських підлітків. Запровадження фінансової грамотності в школах є важливим кроком для подолання нерівності у доступі до фінансових знань та розвитку ключових компетентностей у всіх учнів, незалежно від соціально-економічного статусу їхніх родин чи місця проживання [2].

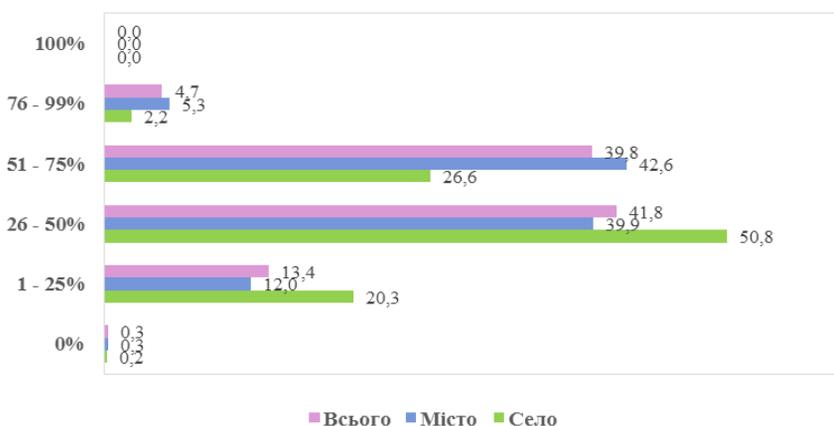

Рис. 1. Розподіл правильних відповідей за типом населеного пункту, %

Джерело: створено авторами на основі [2].

Одним із головних кроків Національного банку України для подолання низького рівня фінансової грамотності стало затвердження у липні 2024 року Національної стратегії розвитку фінансової грамотності до 2030 року, що сприятиме підвищенню фінансової обізнаності населення України. Втілення даної стратегії забезпечить масштабування заходів з підвищення фінансової обізнаності та охоплення ними різноманітних цільових груп.

Реалізація Стратегії фінансової грамотності здійснюватиметься за п'ятьма стратегічними цілями: якісна базова фінансова освіта; відповідальне фінансове життя; фінансово обізнані підприємці; просунута цифрова фінансова грамотність; сприятлива екосистема для розвитку фінансової грамотності. Стратегія дасть змогу не лише підвищити рівень фінансової грамотності, а і поглибити фінансову інклюзію населення України, що й підвищить економічну безпеку України [3].

Отже, можемо дійти до висновку, що підвищення фінансової грамотності населення України є важливим завданням для забезпечення економічної безпеки нашої держави. Спільні зусилля державних програм, освітніх ініціатив і громадських проєктів дозволить сформувати фінансово підготовлене суспільство, що істотно посилить економічну стійкість та безпеку країни.

Література

1. Худолій Ю.С. Підвищення фінансової грамотності населення як основи фінансової стабільності країни / Ю.С. Худолій, А.В. Бородай, А.М. Булка // Розвиток фінансового ринку в Україні: загрози, проблеми та перспективи: матеріали VI Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 27 листоп. 2024 р. – Полтава: Нац. ун-т ім. Ю. Кондратюка, 2024. – С. 55–57.

2. Національний банк України. Українські підлітки мають початковий рівень фінансової грамотності – дослідження НБУ. URL: <https://surl.li/snhcuc> (дата звернення: 26.04.2025).

3. Національний банк України. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року. URL: <https://surl.li/hzaqma> (дата звернення: 26.04.2025).

4. Onyshchenko S. V., & Hlushko A. D. (2024). Financial and digital inclusion of veterans in the aspect of strengthening socio-economic security. Problems of modern transformations. Series: economics and management, no. (15). DOI: <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2024-15-03-04>